

Synpunkter

2018-11-10

Hav och vattenmyndigheten

Ulrika Gunnartz

Ulrika.gunnartz@havochvatten.se

Synpunkter på utkast till strategi för vidareutveckling av en ekosystembaserad fiskförvaltning

---

Fiskekommunerna organiserar nio kommuner i Bohuslän, vilka tillsammans med Västra Götalandsregionen samverkar med berörda intressenter för att skapa en bärkraftig utveckling av fiske- och vattenbruksrelaterade verksamheter utmed hela Bohuskusten. Kommunerna yttrar sig här som ett gemensamt nätverk utifrån den kompetens som byggts upp sedan mitten av 1990-talet, då nätverket startade sitt samarbete.

Inledning

I regeringsuppdraget från 2016 fick Hav- och vattenmyndigheten i uppgift att *”ta fram en strategi för hur en ekosystembaserad fiskförvaltning kan utvecklas så den blir en integrerad del i uppfyllandet av målen i havs och vattenförvaltningen”*. 2017 tillkom i uppdraget att uppmärksamma klimatförändringarnas påvekan på fiskförvaltningen. Strategin tas fram efter diskussion med Jordbruksveket och Länsstyrelserna samt i dialog med berörda aktörer. Fiskekommunerna har deltagit i dialogen, dels genom att delta i möten och dels genom att lämna synpunkter under arbetets gång.

Det finns många olika mål som rör havs- och vattenförvaltningen och syftet med strategin är att den ska bidra till att uppnå målformuleringar i havs- och vattenförvaltningen inklusive fiske-, miljö- och näringspolitiska styrdokument och strategier.

I strategiutkastets syfte står det att *”Strategin ger vägledning om vad vi menar, vad vi vill uppnå och hur vi tillsammans med andra myndigheter och nyckelaktörer kan arbeta för att utveckla och genomföra en ekosystembaserad fiskförvaltning i Sverige”*.

Ekosystembaserad fiskförvaltning handlar om ett arbetssätt som bland annat ska leda till tydligare formuleringar, till verktyg för hur vi vill/ska arbeta tillsammans samt tydlighet för de som fattar beslut. I strategin har följande strategiska prioriteringar identifierats: *helhetssyn, delaktighet och utveckling*.

Fiskekommunernas synpunkter

Fiskekommunerna ser positivt på strategins prioriteringar som lyfter fram *helhetssyn, delaktighet och utveckling*. Fiskekommunerna vill lämna följande kommentarer utifrån dessa prioriteringar.

1. Helhetssyn

Helhetssynen ska förutom yrkesfiskets direkta och indirekta effekter även belysa effekter på bestånden från exempelvis rovdjur, klimateffekter, beståndens hälsa eller genetiska variationer mm. Med en helhetssyn klargörs och kommuniceras även fiskförvaltningens sociala och samhällsekonomiska mål, vilka även följs upp.

Fiskekommunerna stödjer detta helhetstänk då det ska belysa hur beslut och åtgärder långsiktigt påverkar olika delar av ekosystemen och möjligheterna för att nå olika förvaltningsmål. Påpekas bör dock att avsikten med helhetssynen inte är att skapa fler metoder och verktyg till begränsningar i fiskeförvaltningen. Målet måste vara att tillsammans med andra myndigheter och nyckelaktörer ta fram de åtgärder som ger bäst effekt ur ett helhetsperspektiv. All livsmedelsproduktion ger någon form av avtryck på miljön. Fisk och skaldjur lyfts ofta fram som en viktig, hälsosam och nyttig proteinkälla, vilket ska beaktas.

Underrubriken **Samordnat genomförande** beskriver att: *"Vi främjar samordning av datainsamling, analys och beslutsunderlag för olika förvaltningsprocesser inom fiske- och miljöförvaltning på både nationell och EU-nivå för att skapa kostnadseffektivitet och samsyn."*

Fiskekommunerna vill här lyfta fram värdet av yrkesfiskets dagliga iakttagelser och kunskap in i processen. Detta förutsätter att det finns kontaktytor som kan ta emot och fånga upp denna kunskap. Under rubriken "delaktighet" tar strategin upp just att arbetsformer för att tillvara kunskap och innovation från lokala aktörer skall utarbetas. En sådan arbetsmetod förutsätter dock att det nya arbetssätt som strategin syftar till bygger upp en tillit mellan forskning, näring och myndigheter. Detta kräver delaktighet men även långsiktighet och stabilitet i besluten och i förvaltningsprocessen.

Fiskekommunerna ser positivt på att kommunerna omnämns i detta sammanhang som en aktör på regional och lokal nivå när det gäller samordning i fiskförvaltningen vid exempelvis fysisk planering, fiskreglering i skyddade områden mm, men vi saknar en tydlighet när det gäller yrkesfiskets/näringens deltagande i processerna.

2. Delaktighet

I utkast till strategin kan man under rubriken **Delaktighet** läsa: *"Enligt Malawiprinciperna ska en ekosystembaserad förvaltning bestämma förvaltningens mål utifrån samhällets intressen. För detta behövs en gemensam och tydlig bild av vilka dessa mål är, hur de kopplar till olika intressen, samt hur förvaltningen, inom ramen för en hållbar utveckling, kan påverka möjligheterna att uppnå målen. Insyn och delaktighet av berörda i förvaltningsprocessens olika steg är en central del av en ekosystembaserad fiskförvaltning som skapar förutsättningar för att ta vara på kunskap och att balansera lokala och allmänna intressen. Det krävs tydliga strukturer och kompetens för att organisera delaktighetsprocesserna på ett kostnadseffektivt, samordnat och transparent sätt"*.

Vidare, under underrubriken **Transparenta beslut och regler** kan man läsa: *"vi arbetar långsiktigt för att synliggöra processer och kriterier för hur vi gör avvägningar mellan olika*

polcymål och intressen utifrån en ekosystemansats samt hur vi tolkar och tillämpar en rättvis fördelning och en försiktighetsprincip inom fiskförvaltningen.”

Fiskekommunerna delar inte strategins (myndighetens) syn på delaktighet då vi i strategidokumentet utgörs av Hav och vattenmyndigheten (enligt vår fråga på senaste samrådsmöte). Hela strategidokumentet utgår i så fall från att det är Hav- och vattenmyndigheten som utvecklar, utarbetar förslag, gör avvägningar och tolkningar osv. Därmed skulle detta inte arbetas fram inom en gemensam förvaltningsprocess eller med en arbetsmetod som möjliggör delaktighet i besluten. Strategin lever därmed inte upp till innebörden i Malawiprinciperna om insyn och delaktighet av berörda i förvaltningsprocessens olika steg.

Fiskekommunerna vill här lyfta fram arbetet inom Samförvaltning Norra Bohuslän, 8-fjordar eller arbetet med mellankommunal kustzonsplanering och Blå Öp som goda exempel på arbetsmetoder. Dessa erfarenheter och arbetssätt för att skapa och stärka delaktighet bör tas tillvara i arbetet med att ta fram en ekosystembaserad fiskförvaltning.

3. Utveckling

Under rubriken ”Utveckling” beskrivs inledningsvis att *”en ekosystembaserad förvaltning måste förhålla sig till att förändringar sker och bör därför vara långsiktig, dynamisk och anpassas efter uppföljning och utvärdering. En ekosystembaserad fiskförvaltning förutsätter en kontinuerlig utveckling av kunskapen om ekosystemen och deras användning, där vi utvärderar och uppdaterar förvaltningen utifrån ny kunskap och tillämpar försiktighetsprincipen i de fall kunskap saknas.”*

Under underrubriken **Kunskap, kompetens och innovation** beskrivs i två punkter att kunskap och kompetens till stöd för ekosystembaserad fiskförvaltning byggs upp genom samverkan på internationell, nationell och lokal nivå. Kunskapsbehov identifieras och integreras i myndigheternas forskningsbehov samt i planering av beställningar av kunskapsunderlag.

Fiskekommunerna ser positivt på att förvaltningen ska vara långsiktig. Det finns dock ett motsatsförhållande i att förvaltningen, samtidigt som den ska vara långsiktig, ska anpassas utifrån uppföljning och utvärdering och att då kunskap saknas ska försiktighetsprincipen tillämpas.

Fiskekommunerna menar att det finns risk för att långsiktigheten i förvaltningen åsidosätts då kunskapen om flera av våra ekosystem idag är bristfällig. Identifierade forskningsbehov kan därmed leda till fler begränsande åtgärder för fisket eller att försiktighetsprincipen oftare kommer att tillämpas. Fiskekommunerna vill här lyfta fram både kommunernas och yrkesfiskets inflytande och delaktighet i arbetet för att bygga upp kunskap och kompetens till stöd för ekosystembaserad fiskförvaltning. Det kan ske genom lokala/regionala råd där kunskap och kunskapsbehov lyfts och där utvärderingar och uppföljningar samordnas. Yrkesfiskets dagliga närvaro på havet kan vara en viktig och kostnadseffektiv resurs att ta vara på för exempelvis mätningar av olika slag, iakttagelser osv.

Sammanfattning

Fiskekommunerna ser positivt på utvecklingen av en samordnad förvaltning som bygger på helhetssyn, delaktighet och utveckling. Fiskekommunerna har dock en annan bild av vad en samordnad förvaltning innebär. Denna bild grundar sig bland annat på kommunernas egna erfarenheter från arbeten inom exempelvis Samförvaltning Norra Bohuslän och 8-fjordar. När det gäller delaktighet vill vi nämna arbetet med mellankommunal kustzonsplanering i

södra Bohuslän och Blå Öp arbetet i norra Bohuslän som exempel på tillämpning av malawiprinciperna 1, 2 och 12.

Fiskekommunerna anser att strategin därför måste bli tydligare i sin beskrivning om vem som gör vad och hur prioriteringar ska arbetas fram i samband med intressekonflikter. Kommunernas, men framför allt näringens, roll och delaktighet i förvaltningsprocessens olika steg måste bli tydligare. Det handlar om att tillsammans arbeta fram en gemensam förvaltningsprocess med arbetsmetoder som möjliggör delaktighet både i framtagning av målen och i besluten. Fiskekommunerna vill även påpeka att en samordnad förvaltningsprocess måste få ta tid. Tid för att hitta arbetsformer, förankring, bygga förtroende osv.

En samordnad förvaltning skapar förutsättningar för långsiktighet om besluten, målen och åtgärderna fattas gemensamt av berörda aktörer. Det är en arbetsmetod som även skapar förutsättningar för kunskapsutbyten mellan exempelvis forskare och näring vilket stärker kunskapen om de lokala ekosystemen samtidigt som det stärker förståelsen och efterlevnaden av en skyddsåtgärd.

Avslutningsvis vill Fiskekommunerna lyfta vikten av att yrkesfisket får långsiktiga spelregler för sitt företagande. Det måste finnas en rimlig möjlighet för berörda aktörer att ställa om till nya regler.

För Fiskekommunerna

Clas-Åke Sörkvist
Ordförande